

МАНДАР УУС КЫНАТЫГАР ЫАЛДЫТТААТЫБЫТ

«...урукдуу аялорон аастым аялорун, устурдуулаатын ыткытыыр,
бизэр норуон хайн да сүтүтүмүзэр, сыматтабүтүмүзэр бүх эрэнэбиз.»
Саха Өрөспүүбүлүкэтин Ил Дархана Е.А. Борисов.

Тойук талыгар туйуллубут тобус төмтөрдөөх Чурагчыттан, элчиний ый 9 күнүтэр атын айыгыдыах, тусна тойуктаах, өбүтэлэриг ытык талларын, кэриэстэрин, өсөөт өйдөрүн, кистэлэн үөрүйэхтэрин быһыһы сэгэтэн, сэлэн-кэпсээн оһорбут, кэлэр кэм кэрэһитэ Б.Ф.Неустроев – Мандар Уус үгүө аатын айттаан, Чурагчы элчиннэни сэггэ киһилээх делегацията Таатта Баайагатыгар «Мандар Уус кыһатыгар» ыалдьыттаан, кэрэ киһини кылга атах тэснэ олорон сэлэһэн, сэлөрбөһөн, ыйыталаһан элбэти билэн-көрөн, астыһан кэлиһит.

байгараа киригбигтгэр, Аартык ортогугар 4 урагы улахан суор олораллор этэ. Ону тийгэн Борис Федоровича хэсээбиллгитгэр, «Ээ, ол мин дьонум!» - дьэн юкссэннэх буолла.

Бийиги сана тугуула турар Арчыбыт Дынэттин үлэтин хайыасатын, Эр күнн оруолун үлэтин, киининин сөптөөх алтыннаа, уол оҕону нитиэ, улаһар утумун үлэтин, дорбоон, тал суоһунга уонна ситимэ боһуруостарга Борис Федорович көрүүлэрин, аһааран толкуйдаар эһилэрин, үөрүйэхтэрин, сүбэлэрин-амаларын сүрэххитигэр ыдыанан, орус дүгэн сэргээх, соҕон-махтайан кэллэбит.

«Өбүлүбүт үтүө үгүстөрүн, үрөүгүстөрүн, үрүлүгүстөрүн, билинни билини кытта алтыһыныаран нитэр-үрөтөр үлүбүтүн хайысхалыарын!» - диэбитин, билини сага тутуулар кыһабыт үдүтүн-хамнаһын сүрүн хайысхатын курдук ыалынныбыт.

Борис Федорович ухуу сылаарга үлэлзэбит, чинчийбит билигээрин, кэнсэри мчэттарбытыгтар аныаарын, торут үөрүйэхтэр салгыи сайыннарыллыахтарын, онно үлэлзээр дьон өйөнүллүүхтээхтэрин, саамай тирэхпит – бидиги культуурабыт буолуохтаабын, культуура инники тутулуохтаабын тоһоҕолоон бэлэтээтэ. Чураачы көннүгүннэни торут үтэлэ тэнигэр үлэтин олус сөптөөбүтүн ааһан «хайдалаах дьыала» дигэ бэлэтээтэ уонна «Арчы Дьыгэ» сайдан, сыааһын толору ситтиһэрнэр ааһыһын аанаа.

«Манлар Уус» кыһатыгар үлэлбэ сыдыар эдэр дьон холкуларын, кичинизрин-куоннарын, малдытымсактарын, бэйэтин көрүбүт, барыларын Борис Федорович «оболотурум, тукааларым, барахсаггарыам» дигэн таптааллаахтык ашарын көксөтэр, сүбэллэр, таайар. Манлар Уус бэйэтэ, 6-с кылааска үөрэнэ сыдыан. Дьэһиэл уус уола Дьөгүөр уус салаататынан I-кы хотуурун хатарбыт, итин бэйэтин обугэлэриттэн II-с кыһына уус эбит. Сэбиэскэй Армияда сулуус-палаан кэлбит сыдыгар, дойдутугар кураан сатыылаан турдагына, 20-тэн эрэ тахсыбыт уол, ыһаахха аныс түһөрбүтү эр дөхсүн ардах түһэн дьонун-сэргэтин сохторбүтэ үһү.

Байгалаар Эр дэж түмсүүтэ олохторун хамсагар күүс эбит. Борис Федорович көбүлээниингэн илбишлэктэригэр күүтөөг буюуан кэлбиг уулга сабыс-сага дээг көндөйүн тутан биэрэн олохсуйарыгар усулуобуйа онгорооллоро үгэскэ кубулуйбул.

Мандал Уус кыһата тутуллуутулар иһиликэк Эр джонго 1-дүн тыһаанычаны хомуйан бэҕыым көтөхлүттэр.

Кыра үлгүнүн түмүктөрү билишкен-көстөн эрмектер эбит. Ол курдук, «Саха билигэ» дигэн музей тэриигири сымдыгылар. Хайы уйбур 94 экспонат хатарыылан, охчулдан бэлэм буолбут.

Аны икки ангар сымалан Баайбада Саха сиритэр аан бастагы туос урһаа оһоһулан үлэбэ кырээри, ине-уус үлтө сагаламмыт, омук сирдэриттэн, Сахабыт сирин өрүстөөх нэһиликтэрттэн туос күөн таҥастанарга бэлэмнэмэт. Өрөспүүбүлүсүбт араас улуустартытан норуот маастара, истэниһиктэр үтүө санжаларынан көмөлөөрү бэлэмнэрин биллэрбиттэр.

Мандаг Уус «Олох дигнэ» мөккүүр,мөккүүр дигнэ — олох, бу быгтыспаг биэр биэр ситим өйдбүүлэрэ» дигнэ анаарыаһын, өйдбүдүн олоххо киеллэрэн Баайаа орто оскуолатыгар «Мөккүүр уруктара» анал чаас илан уугумнахтык үлэниилэр эбит. Мандаг Уус кыһатын смала-соруга: «Алғаарлас уус эрэ буолуман, дьон кугула-сурун эмгээнэ дигн дигрин өйдбүдүлэх эбит.

Дээ, итг курдук, Мандар Уустуун биһр эрэ күн алтыһыныбт түмүгүр «оо, аны өссө 1-2 күнү аһаан кэлсээнн, аһаарыныбын истибт кийин» дигэн кэтэк санаалаах, эл эрээри элбэки иктэн-биктэн, бэйэбит олохпутугар биһр умнулубат күнү бэлэктэтэн, олус аспанн Чуралыныбын буллубут.

Ийнгилнэргийн бийлэгшлээн эгтхэх, Чуралчмыгт нэвчилсэгийн дэунүг-сэргэстэн, тэрилтэсэрин өйбүдэлэринэн тутушар «Арчыбыгт Дыгэтэ» тутуут сагаланаан, алларай эгтхэин түнүгүн үөхээ баяиыгыттар тийгдэлэр. Бэйзбигт нэвчилсэжигт олохтоого Гаврил Гаврильевич Капитонов сагайаачылаах тутуу биригээлэтэ сүрлээх тэимнээхтик, үтүэ суобастаахтык үлэлин салдыар. «Моя Чуралча» муниципальнай унитарнай тэрилтэ (сагайаачы А.А.Матвеев) тутуу матырмайааланаан кэмнээр хаагчылкы, Сава Дымыл корсо, икки этээстээх дигэ кондойо бүтүүхтээх, нарыынхата сагайаамахтаах. Салгын тутуу үбүн-харчытын булуут нэвчилсэж салгалтата, жоругт депутаттара биир санаанаан киминтээхтик тэлин салдылар.

2018 снл нхнхлнжлнт тэрлхлтбтз 370 сылаах: үбүлүйүн бэлхэтнхпнт.
Длно дьолунгаа бэлдннн сырдыкка, урлукю, хэрэбэ, үгчөбэ угулар
Амхлбтз [Илтэг] туулсан бүтэн үлсбэ кннрээрэр эрэнбт.

Н.М.ЗАБОЛОЦКАЯ, «Арчы Дызэтно» салмааччыгта.

Сэтгэлийн 14 сүүнүгэр Чурапчыгтаабы киши библиотекта „Алгыс“ литературнай-музыкальнй салонугар Борис Петрович Горехов—Бэхи уола „Ташталбын сурукта тешитим“, „Ийбэн эиниг эивитэрим“, „Миха кирибиг санаалар“ дээн хоһооннору кишигэлэрин сүрэхэнигэ буолла.

Хөһөөн хөмөндэй хоньтуугтар авамыг бу
үтөөн дьаһалы клин библиотек үлэнтэ М. Н.
Кузьмина салайан ытта. Клин Б. П. Горюхов
олодун, үлэтин, дьыг-кэргэний библиотектэ,
айар үтэ аартыгар сулун-ниһин, бу кивэгээр
хас бириднэлэрин сийлэни ыртан
библиотектэ. Хөһөөнүрү аадагчылар, сурула-
аччылар сойуугарын чилиэнэрэ

Айар аартыгың арылыннын!

сэтгэврийнхний, ордуу чуулан автор 10-тан
тахса хоёонугар ырма айбылан ылданын,
Саха Госудрественнай ансамблыа „Туймалыг“
ырыаһыгара кытары ылдымалларын эгтэ.

Кинигээр „Сага олох“ редакционной-издательской хэлбэрүүк 60-нуу экземпляртай, 4,75 уусуулбуйн бичээтний илниск 60х84 форматтайн бичээтгэнийлэр. Хааргыскадардаахтар, орнаментарылан, сбирдэх лабаларынан мэргэтигээхтэр.

Кинигэ тулунан санааны үлдэснээ бастахынан тэд эртнэ болтонго нэвдэснээ баһадыга В. В. Макарова бу кинигэснээ 215 хоһоон килэрэлибэтиин, биргэти бир агуу үмүсү туулаах, бэйэ-бэйэлэрин хатыласан

айымнылар буолаларын билиэтэтэ, кини суруйбут хоһооно Болтоҥо Гимнэ буолан ыланарын, эһиликк общественнай олоҕор актыыбынайдык кытарар иһин махтанныа, "Ырыа тула" Болтоҥо эһилигэтин бэтэрээлэригэр хара "Мин дөйүдүм – Болтоҥо" гимни ыллабыты ыты тыаһынан дөһүдүсүлээннэ.

Книги библиотечний ситим дүрүктөргө В. А. Шпагонова улууска айнар түмсүү үлэтин библиошюрлөт, Чурапчы суруулааччылары үксүлөргө „Сага олох“ хаймакка бастагы суруууларын бөлүстөткөн, сайлан-үүтүн тахсы-

Draw

бытгарын бэлэгдсэн туран, Борис Петрович
хүндэтгэн сурдгарын батышарыг батырма,

Улус даялгатын сошиалтай унравлени
тын салалгагчта М. П. Заболонкая бу кинигэлэ
ри умсугуйн туран вахтын эгтэ, орду
собошобит. Дьон ходоонун аахта.

“Сага олох” редакционной-издательской холбогук редактор-директорз А. А. Захаров бу кинигэтэр тахсыларыгар үлэни сийлэн билиһиннэрэ, Борис Петрович айымньыларын инникэтин дабын бэчээтингэ бэлэмнэрин эгэ.

Болгоно бхэрээнлэрийн загварыгтан тэд
эллэгт А. Г. Селенцова автор 10-тан тхел
хөхөөнугар ыриа сурууллубутун, ордун
Болгоногтон төрүтээх мелодист Прокопий
Новгородов айарын, Борис Петрович бэйэт
бхөгөөсэй ырыаһыттан бэлэгтээтэ.

Салгын тэд элбэгт кини библиотекс үлэнт Н. Г. Захарова, „Сага оюу“ ханийг корреспоиде на А. М. Слеников, Чураачы айар түмсүүтүн борз стэбингэиэрэ, аймахтар ааттарыгтан Н. Н. Новгоролов, о. л. а. хоооннор тышлара өлүг хоомоййлорун, Истинг тэвигилээхтэрин, умсугу туулаахтарын бэлэстээхтэр, кини хоооонуа хонгуута кэтинг-чэлийбэ, сага айымтыларынна байгыллыа турарыгтар бакардылар.

Александр СЕДУНОВ

Обону шити

ОБОЛОРГО – СААХЫМАТ ТУРНИРА

Сэтгэнийн 6 күнүгэр, бэтэрээн нэгдэл П. Н. Калачев хошууныны, Чуранча сүхэнийн этгэр А.И.Федотов аатын спортивнай комплекска уһууан саастах уонна алын сүһүөх кылаас оёолоругар саахымакка региональнэй туршир ыгыгылыһа. Ол курдук, Чуранчыттан П. Калачев, Н. Васильев Уус-Алдантан М. Ушницкый, Болтонготтон Е. Егоров тренердэх хамаандаалар кэлэн иллик кэлин түһүгүлөр. Барыта 33 илэр кыттааччы кыайылы өрөгөһүгэр дьулуһтулар.

Кэлһиги кэмтэргэн саахымат оонһуут кизигтик сайдан, үгүс оскуолаларга үөрөн быһыытынан киирэн, дини сайынна. Онуоха манньк хабараннах табыарыстын көрсүһүүгү мистэттигэр тэрийэн ыытыл, үүтэр ычкакк туһаны эрэ аһалар. Оһолор бары эгил - тэгил буолан, оонһуу сүрдэх тыганыһаахтык хатыйсыылаахтык ааста. Уопсай түмүк тахсытынан, 1-2 кылаастарга бастакы мистэтэни С.А. Новгородов диниан оскуола үөрэнээчигэ Семен Борисов, иккис мистэтэҕэ мистэ бу оскуола 2-с кылааһын үөрэнээчигэ Саша Федоров, үһүс мистэтэни Тааттаҥан сылдыар Саша Черкашин ылдылар. Кинигэтэ бэрт кыранан хотторон, элэб көскилээх оонһуоччу, Чурапчы орто оскуолатын үөрэнээчигэ Владик Васильев төрдүс мистэтэҕэ табыста. Манна далайан эттэххэ "Улыбыа" детсад иһинэн саахымат куруһуогун иккис сылын тахсыылаахтык үлэттэн (тренер Н.Н. Васильев), бу күрэхтэһингэ чурапчылар кыайылыны ситиһинибит улахан.

Улахан оболорго (3-4 кылаастар) магнайгы мизэстэни Уус-Алдантан Айтал Тарскай, икки

мизетэни Пууртун Оконенинников (Чураччы орто оскуолта), үһүс биринистөөх мизетэни Санда Осипов (Чураччы орто оскуолта) табыстылар. Ыуболуоххо кыргыттарга бастааы мизетэни Лиза Варламова Чураччытаабы И.М. Пахлов аатынан оскуола алын сүһүөх кылаас үөрэнгүччигэ ыытты. Дегисл састаах оҕолорго кыайымалыахтарынан бастааы мизетэ Айсен Оконенинников, Чураччы «Кэскил» уһуйаан, иккис мизетэ – Айсен Макаров, Таатта, үһүс мизетэ – Афон Местников, Чураччы «Улыбка» уһуйаан оҕолоро табыстылар. Оҕон кыргыттарга мизетэни барытын Таатта интигиргиччилэрэ ыдылар. Алина Парфенова, Наташа Михайлова, Арина Иванова.

Бу улахан турнир спонсорлаан мыйын тэрлэгч салайагчларыгар ОйууХХ тэрлэгч салайагчтыгар Г.С. Александровка, Дырыктаах бусуу киини салайагчтыгар С.С. Осипова, төрөнүккү А.С. Ефремова, махтанбыз.

Манга дагтан бичигчээр эрхээ, Уус-Алдан улуугуу тренерэ М. Ушницкай ДЮСШ иһинэ саахымаса документа оёолору даярыктаһар. Өрсүүлүүлүө эрэ иһинэ буюубаса, Россия таһымтар кыгтан эбэх үтүө түмүктэрдэ үлэһир эбит Ону тэнэ, Тагта улуугуар 1 уһуһаанта саахымат куруһуоктара үрүү таһымнаахтык үлэһиһэр. Киһиһэр сүүрүһтэ тренер М.П. Каргузова методическа пособиетын үлэһиһэр туһанаһар. Биһин улууснут уһуһааннарыгар, оскуолаларыга саахыматынан оёнуу даярыктаһын, саахыматолору туһатын оёбо иһэрин, оёнуу толору бытыһа, арыһа иһик. Биһирин, иккитин эһуһиһтэ дьоммут үтүө быһымаларынан мангы таһымнаах турнирлар улууснутугар бытыһаһарын бэлэһтэх тустаахыт. Маныха иһикитин өрсүүлүбүлүкэбит бастакы Президент, М.Е. Николаев «Шахматы—детям» бырайыагынан олоххо киллэрэни, үлэни-хамнаһи мизэһтиһэр тэрийин, оёбо киллэ быһини мууларай толкуйу, киһи быһыматынан үтү хамныһабалары олохсутарын туһугар бии саһаанан үлэни тэрийдэрбит.

A.M. BELYKH

«Улыбка» обо сайлар ичинин мейлине

УЛАХАН САЛАЙААЧЧЫ ЭТЭ

Варвара Николаевна Дьячковская
дасып үйүз билиги оройуоммутугар
дыкхалартан бири бастакынан улуска,
өрсүтүүбүлүрүз билгиз салышачы булга
ууммүз, таһаарылыахтык үлгүлөбүз.
Кини билигин баара буолар, бу сып
алтынныгыгар 100 сааһын туолуо этэ.

Варвара Николаевна азата Ньукүлааһа оёонһор, Николай Федорович Дьячковской – торүг Одьулуун, Ийэт Акулина Васильевна Попова – Хабайкан бааска дигэн сэннэ ыал кыһа. Сьтан дикигтэн торүттэхкэр үһү. Кинигэр бастакы оёолоро Варвара Одьулуунга 1917 с. күн сириг көрбүтэ. Сүүрбэ сааһыгар Чурапчыгааы педучилищени бүтэрэн, Диринг, Амма, Мугудай оскуо- ларыгар учууталнаабыт, сэрин иһиннэ үөрэх оройуонаааы салаагы сөбүдүссөйүнүн ананан үлүлэбиг. 1942-44сс. учуутал институтун бүтэрэн баран, Майа орто оскуолатын дириэктэринэн, салгыы төрөөбүт оройуонугар үөрэх салааһын сөбүдүссөйүнүн үлүлэбиг. 1947 с. Чурапчыга, онгон 1951 с. Олоон оройу- онугар райсэбиэт исполкомун бэрэссэдэитлинэн талыллан үлүлэбиг. Үлэтин быһыһыгар, Үрдүкү партийнай оскуолааа үөрэнэ киирэр, ону бүтүрөн баран, Учур оройуонугар райсэбиэт бэрэ- сэдэитлигин ананар.

1960 с. дойдугуар эргилэн хотын бизнесийгээ тахсар дээр, райсбизт бэрэсэлдэтэлин солбуйаачынан, тухаахайыстыбатын инспекцията нандынынан, үүт комбинатын диржэ тэринэн, райсбизт социальнай хадачыйыга сэбидиссэйинэн үлэлзэбигэ. Ханна да үлэлзэтэр, омытооку дон Варвара Николаевна үлэни табал салайар, дьону биир смалга-соруук түмэр, тылын ылыналар дьозуун дьонго киһилни сыйханын бэрк биэллэрэ, тылын-оһун ылыналара салайааччы киһи быһыытынан ытык

тыңышара. Варвара Николаевна – 1946
сылтан коммунистік эрмекке чыгыш. Саха
АССР Үрдүкү Сэбиэтин, оройуон
Сэбиэтин депутатыгарынан, партия
оройуоннаабы биротун чыгышын
талыгыт сыгыгыт.

Очотообу кэм салаттага
В.Н.Дьячовская үстүн үрлүктүк сыана-
лабыга. Кини «Бочуот зната»
урдыялланан, Саха АССР Үрлүкү
Сэбиэтин Бочуотунай грамоталарынан
накараалланмыга.

Варвара Никласвна бу орго дойдугтан 1980 сэл олуннуу ыйыгар арахсыбыта... Сынныаппаҥа да олорор, балтыларын, быраатын, аймахтарын оҥорун харайсара, кыраачан сиэннэрин ыммаһыа таптыыра, улаатан эроччиргэ ханна үөрөз киирэллэригэр сүбэлнирэ-амалыыра. Чугастаабы кыкуостартан киирэ сылдьар, салалтаа үлэтир дьонно тустаах үлэлэригэр сүбө-ама биэрэрэ, үлэ-хамнас хайдах баран иһэрин итэ-билэ олорбута.

Киши оюурын аастыг оюодо, сашын тухуры дууһанын ууран үлэтэбит үлэтэ, оройуон, дыон оюодо тупсарын туһугар уосхай үлөбэ кыттыһан турууластыг, сыратын уурбут оюугун суола хайдах да таах оһон, сүтэн-симэлийэн хаалбит Түбүктээх үлэтигэр бииргэ алтастыл дыонун ойдурутэр син биэр баар, таптаан хараһын даһыттан түһөрбөксэ, харааннаан ниллпг, биллпгэ дээрэ Эһинийбит дыон сылаастык ахтар, санылар чугас дыонун сүрөктэрилтэн сунһат.

Бийр дайдулаахгарыгт ага састаах
отго өйдүүлсэр бусуу, Ньукулааһагар
Чурапчы Арбаа баһыгар балаба
сыйһарыылаах ып-ыраас, дыбуу
дыгэлэрин. Сахатыы олбуорлаах, чоко
хотсонох. Бу дыһэ, оһтон калыт Илн
дыжкы катыг чаран сааһыгар тутулубу
тэрээлэттөх, кизн-куон сана дыһэз эгбэ
налдыт, хоһоһо сылдара. Өсө
дыукаахгар баар буолаллара. Куруук кизн
оһо-уруу ортоһугар саамай холку, ханна да
ыксаабат курдук да буоллаллар, дыг
үлэтин сып-сап толорбуттара эр баар
буолар Өкүлүүн уһуна Ньукулааһа улаах
дыһэ күргэн «аһылааһынайдар»
буолаллара.

Бойзгор да злбх дьонго дьлэлэнг
оголор эбилэрбит. Ол курдук
Ньуклааһаларга Геннадий Михайлович
Сысолятин олорон үөрэммитэ. Кли-
здынйим Улахан Натааһа – Наталья
Никитична Батучина Одьулун сэттэ
кылаастаах оркуолатын бүтэрэн бары-
орто оркуолаа үөрэнэрингэр олорбут-
уонна хаһан да харахтаабатах ыраах
Иркутскийгэр үөрэнэ айаанаабыта. Бу
олхонто барыар дигри Варвара
Николаевна таптааллаах балта Зо-
Николаевича, кини оркуолун кытта

уруурцагчара, сибээний быспатаа. Нүүдлүүлалары барыларын сүс махтал-
лахтыг ахтара, хайлах талсан, дымтгээр
курдук спорбутун куруук кэлкнир буола-
ра...

Мин эмнээ Чурагчы орто оскуолтын
книгтергэ олорон бүтэрбигим. Ол
быйлыгар, Амос Дьячковский элэгдэл-
ийн сэгдээр буолара. Амос-Ньукулааһа
бииргэ торообут бырашта Еремей уола
Мингэрай оҕото эбит. Дмитрий Еремеевич
Дьячковский Ильямень куолга кыртыһыага
сураа суох сүтүгүтэ. Амос нйбүтэ, саллаат
оскуобото Мария Марковна наһаа үчүгэй
книги этэ. Куруук күлө-үөрө, наар үгүөнү
эрэ ыралыны, кэпсэи-иһэи сэгдээр
буолуоччу.

Мин атам Никита Ильич
обонни ордодохо куруук сыдыара. Варвара
Николаевна, Нукулааһалар наһаа
ытыһыыр дыно этилэр. Корүсүлүр эр
ор да ор юксэтүлүр. Тугу юксэтүлүр
ким билэй?

Варвара Никласвналаах бииргэ төрөөбүт— төрдүүлэр этэ. Убайдары Дмитрий Никласевич билигин суо. Бииргэ төрөөбүт балыллара бааллар. Зоя Никласвна Намта кыра кыһыны Элианы, күтүөтэ Ньурсуну кытта Слепиковтар дьаа кэргэн бэйэлэри туттубут сулаас, сырдык дьыалэлэригэр нус-хас олохтор дигэн буолар да, таах олохтору сөбүлөбөт. Дьонго үлэттээн кэлэлэригэр киниэхэни айылыгыан астаан тоһуйааччы. Истэтэр, бэйэр. Аагар, сонуннары барытын истэ, билэ олохтор. Сизинэрэ улааталларыгар оҕолорулар комото дэл буолуо дуо, билигин эбээ харабын хос сиринэ маньыгаллар.

Зоя Николаевна улахан кыһыны
Элсонораны Чураччыга роддомтан
таһааралларыгар биниги элбигибинээ
баарбыт. Кип-кээг харахтаах, үтүгэйсээ
көкүккэ курдук кыһыны көрүү-истии
таптаан бөдө буоларбыт. Аны туран
күһүбүт олох ытабай. Тугу эрэ сонугуу
курдук көрөр-истэр. Кийи барыта таптаан
оһото Элсонора Александровна— биниги
стоматолог-быраас, Доруобуй

харьстабылын туйгуна. Үе үлэһини
буолбут, турбут-олорбут, талааннаах уолат
тарнаах, эмio кoкyукa кyрлyк сизэн кыы
стаах, сизэн уолаттарнаах. Эпигналаах иккэ
кыыстаахтар, эмio сизэн кyрлyк.

Эдийн, отгон Варвар
Никлаевна усаа Андрей Дмитриевич
Дьячковский ханиа тийдэ, сибээстэйлэ
лхо?

- Оо, эринийм Варвар
Никласевна талгаан арай, мааньлаан
улаатыннарбыг Андрейката ою
эрлэбигтэй, бэйгэ билэгүн, курсуо-сэмэй
билигн-коруөн багдалах улаалпыгта
Бийиги дьоммут оёнуу халан да мөхпө
инибиэгийн быһа эгнээт, үчүгэй

онордохторуна оргууй хайгаль, ойуур, санашын кетовэр идэлгэх этигэр. Билыр- билырыгтан иццэ кэлбит үгэстэрэ, нигилэтэрэ оннук буолуо, - диир Зоя Николаевна.

Андрей университеты бүтэргэн Кэбзэйн Куокуйугар учуугаашаабыта. Олно ыш буслан олохуйда. Бу дикан кал сүлддыбагыта ырапта. Үс оёлоох. Оёолоро улаптан, үрдүк үөрэки бүтэргэн үлэһиттэр. Ашхалый, Николай дикан туруу үлэһит, атахтарыгар турбут, оёлоох-уруулаах уолаттардаах. Уолаттар иккэн — Дюкууский олохтоохторо. Кыра уол Кэвкыс оёотун Вара дикан ааттаабыта. Оюн бу күн сиригэр нээнс Варвара Николаевна Дьячкова кыаһын ийэтин юриэһигэр Вара дикан ааттаабыта. Варвара Андреевна Ууе Алдан Бороонугар гинескоюн-бырааһынан үлэтин-хамсын сүлдүр Күргэнгох, оёлоох-уруулаах, — салты кэлиир Зоя Николаевна.

- Оттон убайгыт Мингэрой уонна багын Ааша ооскуро, иччитара ханна баалларый, туу үлэниитэрий-хамсылларый? - сүтүкэ ыйытабын.

- Миигээрэй кылыһа Ладана (күргэнигээ Смирникова) Мындаахайыга олорор. Күргэнигээ илэстэн – үчүгүлү илэстэхтэр. Үлө да, дың-уог түбүгү элбөх буолуохснпх. Бисэ оҕоттон сити элбөх. Аһа улахап кылыһыгар Любав. Дмитриевна. Бороҕомго олорор. Люба – күргэнигээ эмээ туруу үлөһүг ыһыар. Эмээ оҕо, сити ортогутар. Кыра кыыс Варвара. Дмитриевна манна Намта ыал буолан олорор. Чугас буоланнар күргэнигээ илэ бара сыдыһылар, билэ туралыар. Оҕот Аһа уола Алексей Чугаччы хайа эрдэрибизигитэр олорор. Тыл ыһыла быһымынан түбүк, үлө баһаам буолуохснпх. Элбөх оҕоһоох сурахтааҕа. Дойдубар сыдыһаҕаҕым ыраатта, оҕоһу оҕолору, ситигэри барыларын көрүлүккүнэ, – диги илэстээт элбөх кыһа эһийт, кырыһтырлар илэтиг ийэлэрэ ситигэригэр эргиллөх, бастаһаннан көмүс күлэр таптаһаах элэлтэрэ, сити күннүгээ оройуону оро тардыһыт бөлүк салыһааччы Варвара. Николасина. Дьячковская таптаһаах балта, үлө бөтө элэстэ Зоя Николасина Харлампиева.

Төрөөбүт оройуону хайвайыстабатын, энэсмигатын чөлүтү түтүрүнэ, сэрин күүнүтүн дьон олох оһуун буларыгар билэр кылаат күүтүрбүт, оройуон билүтүн сайдыыга гар орук уурсубут Варвара Николаевна Дьячковская, Нукулаһаһар сүрүсүх майгыларын, ис-истэригүн мааныларын үлэһитэрин күүнүтү ыччактар угуһнаабыггарын истэн, бу коро да сыйлаан, биһр бэйэм астыабын ээ. Лу күүтүтүнн эдэр күүтүгү солбуһара — олох оһоһона.

Наталья ТОМТОВА
үзэ бгэрлэн
СӨ кулгуураһын үгүмгөх үдһинг

Нэгдүгээр тэргүүтэй – сонгуулиар

МЫРЬЛАЛАР БЫРАЙЫАКТАРГА КӨХТӨӨХТҮК КЫПТАЛЛАР

Түүнчлэн үрэгдн туорлуур муоста баяртайлалт комүсжэглн, онгохулшуга

Ааспыт 2016 сылтаа бэлтгэ-
лыг «Олохтоох инициативалары
ойуур бырайыакка» Соловьев
наһилиэтэ кэбээстээн
калпана. Олохтоох наһилиэннэ
актыбынайдык кыттан,
куонкурус тэрийи, үс бырайык
көмүскэмититтэн
Д.М.Васильев аатынан норуот
айымньытын дыэттэ
өрөмүөстэни куластааһын
түмүгү кыайбыла. Онон харчы
көрүлүн, өрөмүөн үлэтэ
ытыллына. Үлэ сэттивэл 2
күнүгэр түмүктэнэн, ону
үөрүүдэжтик бэлэтээһин
булуна. Онон Д.М.Васильев
аатынан норуот айымньытын
дыэтэ тутуллубута орубуна 30
сыл булан баран иокс тыһын
была.

дүгээгээр миний үзлэр хэл-
лэвчлэл:

Анхны	технологияны
каркаска	гипсокартонуудан
бүрүүлүүнээ,	урт барьга
уларшлынна,	үрэг аяагийн
огчулуунна,	санг аанар
олордуулнуулар,	сцен
муостатын санга маһын улары-	
тан тэлэгтүүлэр, киңэр аан,	
кирилжэ, балаарынай аан	
кирилжэ сагаруулына, дүн	
сабараныаларыг буор	
кугулуна, хос муостатын	
огчуулар.	

Быйыл	2017	сыйлах
“Олохтоох	инициативалары	
өйүүр бырайыакка”	эмгэ үс	
бырайыак көмүскөнө:	1992 с.	
тутуллубат спортивнай сааланы		
өрөмүскөтүн,	ичкыттар	
күлөтүшүшөргөн	Спорттун	

сэлэнгэнээр газартай салбардны
уонна бары туһанан спорот
Тусулма үрөһүн туоруур муоста
тууутун бырайыагы
комүсөөһүн түмүтэр, анкет
уонна аһаҕас куластааһын
быһаарбытынан, Тусулма муо-
статын тууу бырайыага кылга.
Манна элөөх күһн тыл этэн
ойуулэрин биһэрдиэр.

бу муостаны тутуу бырайыгын Д.Н. Кривошапкин комүскөтө, аргументын барытын былааран бирүт. 1980 сыллаахха муостаны туттарыыга быһаччы үлэстенип очмотоогу өйдөлөнүө управлыгыпайа Д.Н. Собаккин кепсөөн, былааран бирүт. Маны барытын истэн, сөргөтөн пайызын олохтоохторо муоста туттарыыга хайанан да наадалаарын бирүтүтүлүр.

THE COFAKTH

Хайнхт бэчээкк бэриллэр графика: 16 ч 00 м. Бэчээкк бэрилиннэ: 16 ч 00 м. "Сага олох" редакционной-издательский холбоуна 17.11.2017 с. орогта бэчээтэннэ. Типография аадырша: 678670. Чураалч: сэл. Карл Маркс уул, 26 "а". Индекс: 54907. Хайнхт нэдиэлэбэ үстэ: оптоуруннууна, чэллээрэ уонна субуотада тахсар.